

שהתאהב בה, לקח אותה לארגנטינה ונשאה לאישה - בכך איפשר לבטי להוציא את משפחתה מגרמניה. מעז יצא מתוק.

החזן שהחליף את י. ברוך היה יהודי בשם הירש. אישתו הייתה מבוגרת ממנו בעשר שנים. היו להם שני ילדים, בן צעיר ממני, ובת בוגרת, שנפגמה בגופה ובנפשה כאחד - היא צלעה וחיה בעולם של הזיות. אך גם משפחתה חיה בעולם שלא תמיד תאם למציאות - זה בא כנראה עם התפקיד. הספרות היהודית מתארת אנשים אלה כמחוץ למקום ולזמן. הקהילות הקטנות בפרובינציה הגרמנית היו זקוקות לאנשים הקרוצים מחומר אחר, אך אלה לא נהרו לקהילות הפרובינציה.

בתקופה זו חל עוד משהו בחיינו, מרגש במידת מה, אך בחלקו מטריד ומכאיב - כיוון השיניים, אורתודנטיה, שנהוגה היום בעולם כולו בגילים 9-14. אז היה זה דבר חדש באירופה, רופאים מעטים התנסו בכך, והתוצאות לא תמיד היו מובטחות מראש. במערב ברלין עבד רופא שיניים, שפיתח שיטה חדשה ורכש לעצמו קליינטורה מכל אירופה. הטיפול היה אמור להיות ממושך וכמובן יקר. במרפאה האלגנטית, לא הרחק מקורפיריסטנדס, התאספו ילדים מכל ארצות היבשת, שבאו, כמונו, באופן מיוחד לברלין, לשם טיפול - ישר מתוך רשימת ה-Who is who דאז. Herr Professor, סימונס שמו, דמות אלגנטית, גבה קומה, עם שער שיבה וקול סונורי. האסיסטנטית, גבוהה גם כן, מציגה זוג רגליים שהיו זוכות בכל תחרות בינלאומית - מושלם לכל סרט. הצד המכאיב התבטא בעצם הטיפול. החדשנות של אז כנראה לא הייתה כל כך מתקדמת: סביב לשיני הבינה הותקנו חשוקים, אליהם חובר חוט פלטינה שתפקידו ללחוץ על השיניים הקדמיות ולדחוס פנימה. הדבר נעשה בהדרגה, במשך חודשים רבים, וכל פעם, לאחר הטיפול, לא יכולנו לאכול כי כל הפה כאב במשך שבוע. הטיפול נעשה פעם בחודשיים-שלושה ואמור היה להיגמר תוך ארבע שנים. וכן היה - אלא שעם גמר הטיפול התברר, לפחות לגבי דידי, כי השיניים אמנם התיישרו, אך החישוקים וחוט הפלטינה הרסו את השיניים - פשוטו כמשמעו.

אחר כך בא שיקום מערכת השיניים - מייגע ויקר. אפשר היה עוד להשלים עם הגזרה, לו התוצאות הסופיות היו מצדיקות זאת. אך המצב לא היה כך: כעבור שנים מספר השיניים הקדמיות חזרו למצבן ההתחלתי. פסק הדין המסכם ניתן בשנות החמישים, במרפאה האורתודנטית של קופ"ח ברח' מאז"ה: כשלוש חרוץ. הפרופסור הפוטוגני, הרגליים של האסיסטנטית, השיניים הכואבות ואכילת הזיחה במשך ימים ושבועות וכמובן הכסף הרב - הכל לשווא! איני יודע כיצד הצליחו נסיכת פרוסיה או בן הלורד האנגלי, שהעתקים בגבס של שיניהם הוצגו בארון זכוכית גדול בחדר ההמתנה - והאם מרפאת הפאר לא עפה כולה השמימה עם הפצצות ברלין. בינתיים המדע התקדם וטיפול אורתודנטי כבר לא הורס מערכות שיניים. הייתי קורבן על מזבח קדמת האנושות.

בסתיו 1929 ארעה אותה רעידת אדמה כלכלית שגלי ההלם שלה זעזעו את כל העולם. היא השאירה אחריה הרס משקי, רעב וייאוש של מיליונים רבים. היא גרמה לתמורות חברתיות מרחיקות לכת בעולם המערבי, לרבות עליית היטלר לשלטון בגרמניה ולפגיעה בליברליזם באירופה כולה. מלחמת העולם השנייה הייתה רק תוצאה טבעית מהתפתחות זו.

הכל התחיל בסוף ספטמבר 1929 בוולסטרט, התמוטטות הבורסה לניירות הערך של ניו-יורק. בבית הלבן ישב אז נשיא רפובליקני, הובר, שממשלתו עודדה משק מוניטארי חופשי, ללא פיקוח, ומניפולציות שוק ניירות-ערך בידי ענקים, בממדים שלא היו ידועים עד אז, וזאת במשך כמה שנים. הבורסה הייתה למגרש משחקים, לא רק של אנשי עסקים, כי אם גם של עקרות בית וילדי בית ספר. היו רווחים קלים על כספי הלוואות. (הדברים ידועים, ואת פרטי הסיפור ניתן לקרא בספרו המעניין והמעמיק של John Kenneth Galbraith על אירועי '1929 The Big Crash'. את הפרטים הטכניים הכרנו במשחקי וויסות מניות הבנקים אצלנו ב-1983. עד היום מורגשות תוצאות משבר זה) אך הממדים אז היו עולמיים, והתמוטטות משק הכספים האמריקאי גרר אחריו גם את הבנקאות האירופית. לא היה קיים פיקוח על הבנקים ועל שוק ההון, ולא היה כל ביטוח לפיקדונות פרטיים בבנקים; את הלקח הזה למדו מאוחר מדי.